

Eduqas Latin GCSE

Prescribed material for Component 2:
Latin Literature and Sources (Themes)

Theme A: Travel by Land and Sea

Theme A : Travel by land and sea

Candidates are expected to be familiar with the following aspects of travel in the Roman world:

- types of boats and ships as shown in the pictures below;
- types of transport on land;
- the difficulties and dangers of travel by land and sea.

58251 Candidates should also study the following pictures, one or more of which will be used as a basis for questions in each question paper.

Picture 1
Typical Roman road

Picture 2
Fast horse-drawn carriage

Picture 3
Mule carriage

Picture 4
Barge on a river

Picture 5
Ship being loaded

Picture 6
Ship entering the harbour at Ostia

Information about several of these pictures, together with useful additional material for the Theme, may be found in the support available online for **Cambridge Latin Course, Book III, Stage 24**.

Candidates will be expected to answer questions on the following texts:

CICERO	The governor of Sicily tours his province	<i>in Verrem</i> II.5.26-27
HORACE	A journey by canal	<i>Satires</i> 1.5.1-26
JUVENAL	The unpleasantness of city traffic	<i>Satires</i> 3.234-248
MARTIAL	A slow journey	<i>Epigrams</i> XI.79
OVID	The voyage to exile in Tomis	<i>Tristia</i> 1.2.1-2, 19-28 and 21-34
PLINY	A governor travels to his province	<i>Letters</i> 10.15, 16, 17a
SENECA	Sea-sick crossing the Bay of Naples!	Letter 53

WJEC/Eduqas has prepared a Resource Booklet containing all the prescribed pictures and texts, together with a list giving the meanings of all the Latin vocabulary used in the texts. To assist with preparation for the examination, this booklet is available as a download from the WJEC/Eduqas website. In the examination itself a copy of the Booklet (omitting the captions to the pictures) will be provided by WJEC/Eduqas to each candidate.

CICERO, The governor of Sicily tours his province

(in *Verrem* II.5.26-27)

laborem itinerum iste facilem sibi et iucundum ratione consilioque reddidit. primum mensibus hibernis, ad magnitudinem frigorum et tempestatum vim, hoc sibi praeclarum remedium comparaverat. urbem Syracusas elegerat, ubi ita vivebat iste bonus imperator ut eum non facile non modo extra tectum sed ne extra lectum quidem quisquam viderit; ita diei brevitatis conviviis, noctis longitudo stupris et flagitiis continebatur.

5

cum autem ver esse coeperat – cuius initium iste non a Favonio neque ab aliquo astro notabat, sed cum rosam viderat tum incipere ver arbitrabatur – dabat se labori atque itineribus; in quibus adeo se praebebat patientem atque impigrum ut eum nemo umquam in equo sedentem viderit. nam, ut mos fuit Bithyniae regibus, lectica octaphoro ferebatur, in qua pulvinus erat perlucidus Melitensis rosa fartus; ipse autem coronam habebat unam in capite, alteram in collo, reticulumque ad nares sibi admovebat tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosae. sic confecto itinere cum ad aliquod oppidum venerat, eadem lectica usque in cubiculum deferebatur. eo veniebant Siculorum magistratus, veniebant equites Romani; controversiae secreto deferebantur, paulo post palam decreta auferebantur. deinde ubi paulisper in cubiculo pretio iura discipserat, Veneri iam et Libero reliquum tempus deberi arbitrabatur.

10

15

20

HORACE, A journey by canal

(Satires 1.5 1-26)

egressum magna me accepit Aricia Roma
hospitio modico; rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctissimus; inde Forum Appi
differtum nautis cauponibus atque malignis.
hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
praecinctis unum: minus est gravis Appia tardis.
hic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
indico bellum, cenantes haud animo aequo
exspectans comites.

5

iam nox inducere terris
umbras et caelo diffundere signa parabat.
tum pueri nautis, pueris convicia nautae
ingerere: 'huc adpelle'; 'trecentos inseris'; 'ohe,
iam satis est.' dum aes exigitur, dum mula ligatur,
tota abit hora. mali culices ranaeque palustres
avertunt somnos, absentem ut cantat amicam
multa prolutus vappa nauta atque viator
certatim. tandem fessus dormire viator
incipit, ac missae pastum retinacula mulae
nauta piger saxo religat stertitque supinus.

10

15

iamque dies aderat, nil cum procedere lintrem
sentimus, donec cerebrosus prosilit unus
ac mulae nautaeque caput lumbosque saligno
fuste dolat. quarta vix demum exponimur hora.
ora manusque tua lavimus, Feronia, lympha.
milia tum pransi tria repimus atque subimus
impositum saxis late candentibus Anxur.

20

25

JUVENAL, The unpleasantness of city traffic

(Satires 3.234-248)

nam quae meritoria somnum
admittunt? magnis opibus dormitur in urbe.
inde caput morbi. raedarum transitus arto
vicorum in flexu et stantis convicia mandrae
eripient somnum Druso vitulisque marinis. 5
si vocat officium, turba cedente vehetur
dives et ingenti curret super ora Liburna
atque obiter leget aut scribet vel dormiet intus;
namque facit somnum clausa lectica fenestra.
ante tamen veniet: nobis properantibus obstat 10
unda prior, magno populus premit agmine lumbos
qui sequitur; ferit hic cubito, ferit assere duro
alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam.
pinguia crura luto, planta mox undique magna
calcor, et in digito clavus mihi militis haeret. 15

MARTIAL, A slow journey

(Epigrams XI.79)

ad primum decima lapidem quod venimus hora,
arguimur lentae crimine pigritiae.
non est ista viae, non est mea, sed tua culpa est,
misisti mulas qui mihi, Paete, tuas.

PLINY, A governor travels to his province

(Letters 10.15, 16, 17a)

C. PLINIUS TRAIANO IMPERATORI

quia confido, domine, ad curam tuam pertinere, nuntio tibi me Ephesum cum omnibus meis navigasse quamvis contrariis ventis retentum. nunc destino partim orariis navibus, partim vehiculis provinciam petere. nam sicut itineri graves aestus, ita continuae navigationi etesiae reluctantur.

5

TRAIANUS PLINIO

recte renuntiasti, mi Secunde carissime. pertinet enim ad animum meum, quali itinere provinciam pervenias. prudenter autem constituis interim navibus, interim vehiculis uti, prout loca suaserint.

10

C. PLINIUS TRAIANO IMPERATORI

sicut saluberrimam navigationem, domine, usque Ephesum expertus ita inde, postquam vehiculis iter facere coepi, gravissimis aestibus atque etiam febriculis vexatus Pergami substiti. rursus, cum transissem in orarias naviculas, contrariis ventis retentus aliquanto tardius quam speraveram, id est XV Kal. Octobres, Bithyniam intravi. non possum tamen de mora queri, cum mihi contigerit, quod erat auspiciatissimum, natalem tuum in provincia celebrare.

15

20

SENECA, Sea-sick crossing the Bay of Naples!

(Letter 53)

quid non potest mihi persuaderi, cui persuasum est ut navigarem? solvi mari languido; erat sine dubio caelum grave sordidis nubibus, quae fere aut in aquam aut in ventum resolvuntur, sed putavi tam pauca milia a Parthenope tua usque Puteolos subripi posse, quamvis dubio et impendente caelo. itaque quo celerius evaderem, protinus per altum ad Nesida derexi praecisurus omnes sinus.

5

cum iam eo processissem ut mea nihil interesset utrum irem an redirem, primum aequalitas illa quae me corruerat perii; nondum erat tempestas, sed iam inclinatio maris ac subinde crebrior fluctus. coepi gubernatorem rogare ut me in aliquo litore exponeret: aiebat ille aspera esse et importuosa nec quicquam se aequae in tempestate timere quam terram. peius autem vexabar quam ut mihi periculum succurreret; nausia enim me segnis haec et sine exitu torquebat, quae bilem movet nec effundit. institi itaque gubernatori et illum, vellet nollet, coegi, peteret litus.

10

15

cuius ut viciniam attigimus, non exspecto ut quicquam ex praeceptis Vergilii fiat – ‘obvertunt pelago proras’ aut ‘ancora de prora iacitur’: memor artificii mei vetus frigidae cultor mitto me in mare, quomodo psychrolutam decet, gausapatus. quae putas me passum dum per aspera erepo, dum viam quaero, dum facio? intellexi non immerito nautis terram timeri. incredibilia sunt quae tulerim, cum me ferre non possem: illud scito, Ulixem non fuisse tam irato mari natum ut ubique naufragia faceret: nausiator erat. et ego quocumque navigare debuero vicensimo anno perveniam.

20

25